

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ R. D.** a **2/ V. D.**, oboch bývajúcich v B., zastúpených Mgr. J. K., advokátom v B., proti žalovaným **1/ Š. P.**, bývajúcemu v H. a **2/ M. P.**, bývajúcej v B., **o zaplatenie 2 000 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 13 C 79/2010, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Co 278/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Co 278/2011 ako aj rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 21. marca 2011 č.k. 13 C 79/2010-83 a vec vracia Okresnému súde Bratislava V na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V (súd prvého stupňa) rozsudkom z 21. marca 2011 č.k. 13 C 79/2010-83 zamietol v celom rozsahu žalobu, ktorou sa žalobcovia voči žalovaným domáhali zaplatenia zmluvnej pokuty vo výške 2 000 € spolu s príslušenstvom a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalobcovia odôvodňovali svoj nárok na zmluvnú pokutu s poukazom na čl. 4 (bod 2) Dohody o poskytnutí preddavku z 2. júna 2009, tvrdiac, že žalovaní nedodržali v nej stanovenú povinnosť uzavrieť s nimi do 2. júla 2009 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej mal byť prevod vlastníckeho práva k bytu. Po vykonanom dokazovaní súd prvého stupňa ustálil, že v uvedenej dohode bol skutočne dohodnutý spomínaný termín uzavretia kúpnej zmluvy, avšak poukázal na to, že v zmluve o budúcej zmluve z 13. júla 2009 si účastníci tento termín zmenili tak, že zmluva bude uzavretá do 15. júla 2009. Keďže kúpna zmluva aj bola 15. júla 2009 uzavretá, dospel k záveru, že nemožno hovoriť o porušení zmluvných podmienok, kde ako sankcia bola dohodnutá zmluvná pokuta. Zdôraznil, že „účastníci majú oprávnenie meniť obsah zmlúv za predpokladu, že s tým súhlasia účastníci zmluvného vzťahu, čo sa v danom prípade stalo“, preto žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Co 278/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovaným náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd skonštatoval správnosť dôvodov uvedených v rozhodnutí súdu prvého stupňa a v celom rozsahu sa stotožnil aj s jeho odôvodnením (§ 219 ods. 2 O.s.p.). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, v ktorom žiadali rozhodnutia oboch nižších súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili s poukazom na ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. Namietali, že postupom odvolacieho súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že odôvodnenie jeho rozhodnutia nedáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s prejednávanou vecou. Vytýkali odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s ich argumentmi uvedenými v odvolaní, najmä tým, že prvostupňový súd z dôkazov konštatoval neexistujúci prejav vôle zmluvných strán nahradiť pôvodný záväzok žalovaných v predmetnej Dohode o poskytnutí preddavku zaplatiť v prípade porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu a rovnako neexistujúci prejav vôle žalobcov im tento záväzok odpustiť, resp. sa ho vzdať. V tejto časti považovali za nepreskúmateľné aj rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý podľa ich názoru bez akejkoľvek argumentácie len konštatoval, že pôvodný záväzok zanikol. Z uvedených dôvodov označili rozsudky oboch nižších súdov za nezákonné a arbitrárne. Boli toho názoru, že pokiaľ by súd prvého stupňa adekvátne posúdil skutkový stav, musel by jednoznačne dospieť k odlišnému právnemu posúdeniu veci, ako k právnemu posúdeniu uvedenému tak v jeho rozsudku ako aj v rozsudku odvolacieho súdu.

Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol rozsudky nižších súdov potvrdiť, žalovaná 2/ sa nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom vo svojom výroku prípustnosť dovolania nevyslovil), a nejde o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p., a v tejto veci nebolo dovolacím súdom vydané predchádzajúce rozhodnutie, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobcov z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. vyvodit' nemožno.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Vady konania vymenované v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a ani

nevyšli v dovolacom konaní najavo. Z týchto ustanovení preto prípustnosť dovolania nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom nižších súdov nebola dovolateľom odňatá možnosť pred nimi konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania.

Žalobcovia videli vadu tejto povahy v nepreskúmateľnosti rozhodnutí oboch nižších súdov.

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej „dohovor“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa cit. čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení

dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami, a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O. s. p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04

vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvého stupňa sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvého stupňa (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII).

V prejednávanej veci žalobcovia uplatňovali voči žalovaným nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa čl. 4 bod 2 Dohody o poskytnutí preddavku s poukazom na to, že žalovaní si nesplnili povinnosť v zmysle tejto dohody do 2. júla 2009 uzavrieť s nimi kúpnu zmluvu. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní žalobu zamietol s odôvodnením, že účastníci konania 13. júla 2009 uzavreli zmluvu o budúcej zmluve, v ktorej si zmenili termín uzavretia tejto kúpnej zmluvy na 15. júla 2009, ktorý aj dodržali, v dôsledku čoho nedošlo k porušeniu zmluvných podmienok sankcionovaných zmluvnou pokutou. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia pritom nie je vôbec zrejmé, *ako vec právne posúdil*, keďže v ňom neuviedol žiadne právne normy, aplikáciou ktorých dospel k záveru, že povinnosť žalovaných uzavrieť zmluvu do 2. júla 2009 zanikla. Len samotná citácia § 544 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka (týkajúca sa zmluvnej pokuty) a strohý odkaz na to, že účastníci zmluvných vzťahov majú oprávnenie meniť obsah svojich zmlúv, nemôže postačovať. Tento závažný nedostatok (absencia) odôvodnenia súdu prvého stupňa v otázke právneho posúdenia veci neodstránil ani odvolací súd, ktorý sa s jeho odôvodnením v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. iba stotožnil. Vôbec sa nevysporiadal ani s odvolacími námietkami žalobcov, ktorí len domnievajú sa, že súd prvého stupňa vo veci aplikoval § 570 Občianskeho zákonníka, argumentovali, že za daného skutkového stavu mohlo ísť jedine o kumulatívnu nováciu v zmysle § 516 Občianskeho zákonníka a povinnosť žalovaných zaplatiť zmluvnú pokutu tak stále trvá. Na základe podaného dospel odvolací súd k záveru, že rozsudky oboch nižších súdov nedávajú jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na rozhodujúce právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany žalobcov, a preto celkom zjavne nespĺňajú parametre zákona na odôvodnenie rozsudku ustanovené § 157 ods. 2 O.s.p.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na uvedené dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami dovolateľov týkajúcimi sa tzv. inej vady majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

So zreteľom na tieto závery Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zrušil rozsudok odvolacieho súdu (§ 243b ods. 1, 4 O.s.p.). Zároveň zrušil aj rozsudok súdu prvého stupňa, pretože má rovnaké vady, pre ktoré sa zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. októbra 2014

JUDr. Milan D e á k , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková